

KÖZOKTATÁS

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR PEDAGÓGUSSZÖVETSÉG LAPJA

A Kazinczy Szépkiejtési Verseny dönt je * A diákhagyomány újjáéled * Irka-összejövetel a KMPSZ székházában * Gimnazisták az önpusztító életmódról * Ezer esztend * Népdaléneklési verseny Péterfalván * Segítség a Rákóczi Szövetségtől * Tudományos konferencia Beregszászon * A magyar történelem oktatása a Kárpát-medencében * A magyar állam és a Kijevi Rusz * Bábeli szellemek kísértése * Továbbtanulás a szülőföldön * Állás és információs börze a f iskolán * A történelemoktatás rendszere Ukrajnában * Terebesi Matematikai Emlékverseny * A nákozásról egy reprezentatív vizsgálat eredményei kapcsán * Kisiskolások médiafogyasztási szokásai * Könyv az önismeret sarokpontokról * A televízió hatása az óvodások játékára * Beszámoló a Kárpátaljai Óvodapedagógiai Konferenciáról * Gyermekeink Guton * A cigány is ember * Hogy dicsérje a falut az iskola * Búcsúzunk Oláh György I, a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola igazgatójától * Cserkészből Beregszászon * Miről szól az elleni füzet? * "Ide kell hoznunk a nagyvilágot..." * Párbeszéd olvasó és m között * Az oltár * Lakodalmas - farsangoló * A magyar önismeret útjai

**NYOLCADIK ÉVFOLYAM
ELSŐ SZÁM**

2001/1. szám

A TÖRTÉNELEMOKTATÁS RENDSZERE UKRAJNÁBAN

(AZ ÁLTALÁNOS- ÉS KÖZÉPISKOLÁKBAN, MEGKÜLÖNBÖZTETETT FIGYELMET FORDÍTVA A MAGYAR TANNYELV ISKOLÁKRA)

Az ukrán általános- és középiskolai oktatás rendszere jelenleg (még) tizenegy éves. Azért kell kihangsúlyozni, hogy még, mert a 2001. szeptember 1-től beiskolázott tanulók számára már tizenkét osztályos lesz a képzés. Az ukrán középfokú oktatás intézményei az általános iskola nevet viselik melyeknek három fokozata van: első fokozat (elemi, négy év); második fokozat (általános, öt év); harmadik fokozat (középiskola, két év). A történelemoktatás a második és harmadik fokozaton folyik.

1991-ben, a Szovjetunió szétesésével, Ukrajnában megkezdődött a múlt eseményeinek felülvizsgálata és bírálata. Ukrajna történelme felfedezéseket helyet kapott az iskolákban, s mint egykor a Szovjetunió történelme, ma már külön tantárgyként szerepel. Az egykori unió történelmét pedig, lerövidítve, az egyetemes történelemben helyezték el. Az ukrán történelem átértékelése egészen a kezdetekig terjedt ki.

AZ ÓRASZÁM MEGOSZTLÁSA

A nem nemzetiségi iskolákban a történelemoktatás óraszámát 459 óra (az öt-tizenegy osztályokban). Osztályokra lebontva ez a következőképpen alakult a 2000 - 2001-es tanévben¹

Osztály	Ukrajna történelme (heti óraszám)	Egyetemes történelem (heti óraszám)
5	1	-
6	-	2
7	1	1
8	1	1
9	2	1
10	2	1,5
11	1,5	1,5

A magyar tannyelvű iskolákban ehhez hozzáadódik még 102 óra, a Magyar nép története című tantárgy oktatására, így a fenti táblázat a következőképpen módosul:

Osztály	Ukrajna történelme (heti óraszám)	Egyetemes történelem (heti óraszám)	Magyar nép története (heti óraszám)
5	1	-	-
6	-	2	-
7	1	1	1
8	1	1	1
9	2	1	1
10	2	1,5	-
11	1,5	1,5	-

A fenti adatok, mint a táblázatból is kiderült, a tantárgy heti óraszámát mutatták, ami a jelenleg érvényben lévő kormányrendelet értelmében évi 34 héttel szorozódik (tehát heti egy óra - az évi 34 órát, heti másfél óra - évi 51 órát, heti kettő - évi 68 órát jelent).

Ukrajna történelmét oktatják a legtöbb órában az általános- és középiskolákban, összesen 289 órában (5 - 11. osztályokban).

OSZTÁLYONKÉNTI TANANYAG-ELOSZTÁS

Először az ötödik osztályban találkozunk az ukrán történelemmel, ahol a tantárgy neve "Bevezetés Ukrajna történelmébe". Az Ukrán Köztársasági Minisztérium legújabb, 2000. június 12-i keltezésű módszertani tájékoztató levelében az szerepel, hogy ezt a tantárgyat elemi szinten kell oktatni, s nem lehet a teljes Ukrajna történelmének rendszeres tanítását "mímelni" (csinálni) ezeken az órákon.² Ez a megjegyzés, valószínűleg, azért került a módszertani levélbe, mert az ötödikes tanterv az ukrán nép történelmét a kezdetektől - napjainkig felöleli, heti egy órában. Ennyi információval egy tízéves gyerek nem tud megbirkózni, ezért gyakran csüggednek el a tanulók és tanáraik is. Az ajánlott tankönyv 49 témát dolgoz fel, s a tanárok gyakran; mindent megpróbálják belezsúfolni az évi 34 órába.

A hatodik osztályban nincs ukrán történelem, csak a hetedikben, amikor is már rendszerbe szedve kezdi el a tanuló Ukrajna történelmének tanulmányozását, s a tananyag-elosztás osztályonként a következőképpen néz ki:

- 7. osztály - a kezdetektől; .XVI. század közepéig
- 8. osztály a Lublini uniótól a XVIII. század végéig
- 9. osztály - XIX századi elejétől 1914-ig
- 10. osztály - 1914-1945

11. osztály 1945-től napjainkig

Az ukrán történelem tanításának taglalása után térjünk át az egyetemes történelem oktatásának ismertetésére, amely a 6. osztályban kezdődik el, s a következőképpen néz ki az osztályonkénti anyagelosztás:

- 6. osztály - ókor történelme (a kezdetektől 1476-ig)
- 7. osztály - középkor (476-tól XV. század végéig, a nagy földrajzi felfedezésekig).
- 8. osztály - XV. század végétől 1789-ig
- 9. osztály - újkor (1789-től 1914-ig)
- 10. osztály - legújabb kor (1914-1945)
- 11. osztály - legújabb kor (1945-től napjainkig)

A TANTERV

A tananyag elosztása után nézzük meg talán a tantervet, amely szerint a fenti anyagelosztás megtörtént. Ukrajnában ezt állami tantervnek hívják. Ez egy olyan hivatalos okirat, amely minden történelem szaktanár számára - aki állami oktatási intézményben dolgozik - kötelező jellegű. Ugyancsak kötelező a vegyes tulajdonú vagy magánintézmények részére is, mint keret- vagy "minimál" tanterv, ha az adott intézmény azt akarja, hogy az általa kiadott, végzettségre szóló bizonyítványt az ukrán állam elismerje.

A történelem tanterveket, akárcsak a többi tantárgyból, a leendő tanév kezdete előtt hónapban, tehát minden év augusztusában hozzák nyilvánosságra. A tanterv, központilag meghatározott tematikáján a szaktanárnak nincs joga változtatni, legfeljebb azt engedheti meg magának, hogy tetszés szerinti témák, blokkok után akkor is betegyen összefoglaló-ismétlő órát, ha azt központilag nem irányozták elő. A témák sorrendjén is változtathat, ha azzal nem zavarja meg a kronológiát. Az idén a történelem tanár lehet seget kapott arra is, hogy egy nagyobb témakörön belül belátása szerint ossza el az óraszámokat, de úgy, hogy az ne valamelyik más téma rovására, annak kihagyásával tegye. A fenti elosztásba sem a járási, sem a területi módszertani vezetők nem szólhatnak bele.¹

Még az 1999-2000-es tanévben egy figyelemreméltó és nagyon jól kihasználható lehet seget kapott a történelemtanár - hogy párhuzamosan vagy szinkronban tanítsa az egyetemes és ukrán történelmet. Ez azért fontos, mert mindkét történelem külön tárgyként szerepelve, heti egy-egy órában volt tanítva. Ennek következtében a tanulók, az esetek többségében, "történelem-zavarban" szenvedtek, s soha nem tudták, hogy aznap éppen melyik történelem is van? Egyetemes vagy ukrán (esetleg magyar, a magyar tannyelvű iskolákban?). A fenti lehet seget azt jelenti, hogy nagyobb témaköröként, egymás után oktathassuk - először az egyik, majd a másik történelmet.⁴ Ettől már csak pár lépésre lenne sok történelemtanár álma Ukrajnában - hogy a történelmet egységben tanítsák, melynek része az ukrán (s a magyar) nép történelme is, s nem pedig külön tantárgy. Ugyancsak újításként jelent meg a 2000-2001-es tanévben, de kötelező jelleggel, hogy nagyobb témakörök után témazáró

felmér órát kell tartani (írásban vagy szóban), ahol minden tanuló számára érdemjegyet kell kiállítani a lezárt témából.

Mivel már volt szó róla, hogy az állami intézményekben oktató történészek számára ez nem kerettanterv, így érthet egyes történelemtanárok "sóhajtozása", hogy nem jut id a honismereti anyagok feldolgozására a tanórán. Ez azért sajnálatos, mert eddig az általános iskolát befejezők számára az érettségi tételekben külön szerepelt "Területünk ebben és ebben a században".

A mindenki számára kötelező tanterv anyagának kib. vítésére csupán az úgynevezett "más típusú" iskolákban van lehetősé - gimnáziumokban, liceumokban -, ahol ezt, természetesen, a történelemre fordított órák számának növelésével érik el.

VIZSGÁK

A tananyag elosztása és a tanterv ismertetése után szót kell ejteni az általános és középiskolák történelem vizsgáiról. Ezt két alkalommal élte át a középiskolát elvégző diák - eddig. Azért fontos hangsúlyoznunk azt, hogy eddig, mert már ebben a tanévben (2000-2001) változásokat eszközöltek a vizsgarendszerben. Eddig elször az általános végén, vagyis 9. osztályban vizsgázott a tanuló történelemből, amikor Ukrajna történelme a legrégibb idők 1917-ig szerepelt, kötelező vizsgatárgyként. A vizsga típusa szóbeli; tétellel, s tételleként három kérdéssel. A tételekben szereplő kérdéseket évente megújították. Második alkalommal a középiskola végén, azaz 11. osztály befejezésével tett történelemből vizsgát a diák, amikor az ugyancsak kötelező tárgy volt. Témája és időrendi határai - Ukrajna történelme és egyetemes történelem XX. században. Ez is szóbeli vizsga, tételenként két ukrán és egy egyetemes történelmi kérdéssel. Ukrán állami felső fokú intézménybe való felvételinél a 9. és 11. osztályokban tett történelem vizsgák összesített anyaga volt a felvételi követelmény, vagyis Ukrajna történelme a kezdetektől napjainkig és XX. századi egyetemes történelem. Az ukrán közoktatási miniszter, 2000. december 14-ei kezeltéssel ellátott rendeletében az általános és középiskolák érettségi vizsgáit a 2000-2001-es tanévben felváltja az úgynevezett záró minitész (), ahol, kötelező jelleggel, csak a 11. osztály végén kell Ukrajna történelméből vizsgát tenni, a Közoktatási Minisztérium által meghatározott formában.⁶

A MAGYAR NÉP TÖRTÉNETÉNEK OKTATÁSÁRÓL

Külön kell tárgyalnunk az Ukrajna, pontosabban csak Kárpátalja magyar tannyelvű iskoláiban eladott A magyar nép története nevű tárgy oktatását. Ennek elzményei 1988-ig nyúlnak vissza, tehát még a Szovjetunió idejébe. 1988. február 23-án a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskolában, egy kerekasztal-beszélgetés során, a területi párt-és tanács vezetők "áldásukat" adták a magyar történelem tanítására a magyar tannyelvű iskolákban. 1988. szeptember 1-jétől kísérletképpen, Kárpátalja tizenöt iskolájában indult be A magyar nép története nevű tárgy tanítása. A következő, 1989-1990-es tanévtől pedig minden magyar tannyelvű iskolában megkezdődött a tantárgy oktatása.

A tárgyelosztás, általános iskolákban, a 7., 8., 9. osztályokban évi 34 tanórát tett ki; ugyanennyit a középiskolákban, csak ott a 8., 9., 10. osztályokban. Ez később annyiban módosult, hogy egységesítették, s az általános és középiskolákban is a 7., 8., 9. osztályokban oktatták A magyar nép történetét. Ennek a módosításnak az oka pedig az volt, hogy az általános elvégzése után nagyon sok tanuló szakképző intézményben folytatta tanulmányait, ahol - mivel az oktatás nyelve ukrán volt - érthet en, nem oktatták ezt a tárgyat. Így az általános iskola után a tanuló nem találkozott nemzeti történelmével, nem találkozott a tantárggyal.

A magyar nép történetének tananyag-elosztása osztályonként a következők:

- 7. osztály - a kezdetektől 1790-ig
- 8. osztály - 1790-1900
- 9. osztály - 1900-tól napjainkig

A tantárgy beindítása több nehézségbe is ütközött, mivel az egykori Szovjetunióban a történelem szaktanárok középiskolai és egyetemi tanulmányaik során nem tanulták /tanulhatták/ a magyar történelmet. Ezt a Budapesti ELTE tanárainak - többek között dr. Szabolcs Ottó és dr. Závodszky Géza egyetemi tanároknak a közreműködésével - úgy oldották meg, hogy elször 1988 júliusában, majd a rákövetkező négy évben kéthetes tanfolyamot szerveztek a magyar történelmet oktató tanárok számára.

A másik nagy probléma - a tankönyv hiánya volt. Ebben is, a fent említeti budapesti egyetem tanárai segítettek, valamint dr. Salamon Komád, így született meg 1990-ben, két vékony jegyzetként, A magyar nép története című kiadvány, amely 1790-ig tárgyalta a magyar történelmet. Kísérleti tankönyvként az első rész 1992-ben, a második rész 1993-ban, a harmadik pedig 1995-ben jeleni meg. Átdolgozott kiadásuk, immár az Ukrán Közoktatási Minisztérium jóváhagyásával. 1997-

ben⁷és 1998-ban* látott napvilágot.

Tehát, az általános iskolát befejező diák megismerkedik nemzeti történelmével a kezdetektől - napjainkig. Ez jó! Ám ugyanez okoz egy-két problémát is. Mégpedig az egyik az, hogy kronológiailag a magyar történelem tárgyalása nem esik egybe az adott osztályokban tárgyalt egyetemes és ukrán történelemmel. Sokszor gondot okoz, hogy a tanuló olyan történelmi fogalmakkal találja szembe magát, melyet az egyetemes történelem szintjén még nem tanult, de utal rá a tankönyv mint már ismert fogalomra. Ugyanez okozza azt a gondot is, hogy nem lehet összekapcsolni a magyar eseményeket és folyamatokat az általános európaiakkal, mert attól 100-200 évvel elrébb tartunk.

Problémaként merül még fel az is, hogy a magyar történelmet feldolgozó tankönyvek, a benne lévő anyag alapján, nem általános iskolások számára íródtak. Ha egy kicsit figyelmesebben olvassuk, akkor feltűnik, hogy a szöveg és stílus kísértetiesen hasonlít a magyar nép története című könyv szerzői által, a magyarországi gimnáziumok számára írott tankönyvek szövegéhez. Ezért lehetséges az, hogy a fent említett könyvek

nem az általános iskolások életkori sajátosságait tartják szem előtt, s a kiadványokban elég kevés a segédanyagként felhasználható illusztráció, képanyag. A témák törzsszövegi része száraz, tárgyilagos, s elég magas szintű. Ezért a szaktanár a tankönyv szövegét csak adatként használhatja az órán, de nem tananyagként. Segédanyagként a magyar történelemhez, maximum, középiskolai történelmi atlaszok állnak a tanár rendelkezésére, ám fali térkép vagy munkafüzet nem. Ezért a történelemtanárnak sokszor nem marad más lehetősége, mint a magyarázat - ami módszertanilag igen sovány vizsga.

Az is a problémák sorát gyarapítja, hogy bár A magyar nép története órarendbe kerül, de mégsem kap olyan szerepet, mint a másik két, Ukrajnában oktatott történelem. Mint azt már a fentiekben megtudhattuk, az 1988-as kísérleti oktatás után Kárpátalja minden magyar tannyelvű iskolájában beindult a magyar történelem oktatása, ám nem a kötelező állami órakeretben belül, hanem elbő fakultatív tárgyként, majd az iskolai keret terhére. Az iskolai keret pedig elég gyakran, jelentősen mértékben megnyírbálták. Ez azért érintette hátrányosan A magyar nép történetét, mert a nemzetiségi iskolákban ebből az órakeretből biztosították a világirodalom órákat is, hisz az állami órakeretből erre csak az ukrán tannyelvű iskolák számára volt elirányozva a kötelező óraszám. A magyar történelem mára már sok helyen elveszítette azt a súlyát, amivel a másik két történelem rendelkezik az iskolákban - bár órarendbe kerül, osztályozni is kötelező, sőt az általános iskolai végzettségre szóló bizonyítványba is bekerül a tárgyból kapott érdemjegy. Jelenleg ott tartunk, hogy nagyon sok iskolában a nulladik vagy hetedik órára került a nemzeti történelem. Sokszor az adott iskola igazgatójától illetve helyettesétől függ, hogy "teljes értékű" tárgyként kezelik vagy sem A magyar nép történetét.

Talán a tárgy "másodrangú" szerepe miatt fordulhat el az, hogy olyan iskolákban, amelyek rendelkeznek történelem szaktanárral, mégsem k. hanem más szakosok oktatják ezt a tantárgyat. A Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Kirendeltsége vezetőjének, Kádár Rozáliának a segítségével sikerült összeállítani egy kimutatást a Beregszászi járás magyar tannyelvű iskoláiban A magyar nép történetének oktatásáról. Ebből kiderült, hogy a 2000-2001-es tanévben a Beregszászi járás magyar tannyelvű iskoláiban mindenhol órarendbe került el a tárgy. Sajnos nem rendelkezem adatokkal a másik három járásról, melyekben szintén vannak magyar tannyelvű iskolák, mivel ezen járások tanügyi osztályaitól nem tudtam információt szerezni a magyar történelem

oktatásáról. Így adataim csak a Beregszászi járásra szorítkoznak. Tehát, ebben a járásban 36 magyar nyelvű nemzetiségi általános iskola található, s ezek közül, hivatalosan, kilencben nem szaktanár tanítja a magyar történelmet. Az oktatók képesítés szerinti megosztása a következő:

- kémia tanár- 1
- angol nyelv tanár-1
- francia nyelv tanár- 1
- elemi osztályos tanító - 1
- biológia tanár-2
- magyar nyelv- és irodalom tanár - 5*

(* Azért több ez mint kilenc, mert két helyen is, a heti 3 óra, két magyar szakos tanár között van megosztva)

A fentiekből kiderül, sok helyen nem veszik komolyan ezt a tantárgyat, sokszor még a történelem szaktanár sem, mivel érettségét "csak" egyetemes- és ukrán történelemből kell tenni, úgy általános, mint középiskolában. Ezért fordul el szép számmal, hogy a magyar történelem órákon is a másik két történelemmel foglalkoznak, mondván: azok vizsgatárgyak.

SEGÉDANYAGOK

A fentiekben már történt utalás a történelem tanításához felhasználható segédanyagokra, ám bennük csak ezután foglalkozunk velük. Sajnos azzal kell szembesülnünk, hogy míg államnyelven Ukrajna történetéhez 20 darab segédkönyvet (olvasókönyv, gyakorlati feladatgyűjtemény, munkafüzet) ajánl¹⁰ a Közoktatási Minisztérium, addig a nemzetiségi iskolák számára egyet sem. Egyetemes történelemből ugyanez a helyzet - a Minisztérium ajánlási listáján 12 darab kiadványt találunk a segédkönyvek címszó alatt" ukrán nyelven.

A magyar tannyelvű intézmények egyetemes történelemből egy kicsit jobb helyzetben vannak, mint ukránból, mert a Magyarországról átkerülő könyvadományokban lehet találni egy-két, nagyon jól felhasználható segédkönyvet vagy történelmi olvasókönyvet. Igaz, ezek csak a tanár számára, a felkészülésben segítenek, mert olyan mennyiséghez nem jutnak az iskolák, hogy azt a tanulóknak is kiadassák segédanyagként.

A történelmi atlaszok is nagyon jó segédanyagok lehetnének az órákon, ám azok helyi kiadványként még ukrán nyelven is csak elvétve kaphatók. Ezek helyett is a magyarországi, taneszköz-segélyként érkezett középiskolai történelmi atlaszokat használják a magyar tannyelvű iskolák.

A legnagyobb gondot a segédeszközök terén a falitérképek hiánya okozza. Ezeket, mióta a Szovjetunió megszűnt, az iskolák csak igen nehezen tudják beszerezni. A régi, néha 20-30 éve kiadott térképek teljesen elhasználódtak, vagy a szovjet birodalmi történelemfelfogást tükrözik. Jó részük pedig azért használhatatlan, mert Oroszország történelmét taglalják nagyon részletesen, mely most az egyetemes történelem része csupán.

Nagyon keveset lehet beszélni a történelmi munkafüzetekről, mivel csak ukrán nyelven kaphatók, azok is korlátozott számban.

TANKÖNYVEK

Mindezek után, nézzünk körbe, honnan szerzik be a szülők az iskolai történelemoktatáshoz a tanuló számára nélkülözhetetlen tankönyveket és eszközöket. Először is a tankönyvvel kezdenék. Jelenleg még az a rendszer áll fenn, hogy az általános- és középiskolai tankönyveket a tanuló nem köteles megvásárolni, mivel az iskolai könyvtárakból azok kikölcsönözhetőek. Egy évre a használati díj a tankönyv árának 20 %-át teszi ki, de ezt csak az 1996 után kiadott könyvek után kell fizetni, a régebbiek használata ingyenes. Történelemből, magyar nyelven csak az 5. osztályos tankönyvet adták ki 1998-ban, mely 11 hrvnyva 24 kopijkába kerül, tehát a használati díj 2 hrvnyva 25 kopijka. Ugyanezen könyv ukrán kiadása 2 hrvnyva 30 kopijkába kerül, s ennek használatáért pedig 46 kopijkát kell fizetni. A tankönyvek egy része kereskedelmi forgalomba is kerül, tehát, megvásárolható, ám tankönyvpiacon, Ukrajnában mégsem beszélhetünk, mivel a könyvek, még mindig állami megrendelésre készülnek, s csak központi elosztás után jutnak el az iskolákba. Így a különböző kiadók nem az iskolai megrendelésekért, hanem az állami versengenek. Ez indokolja, hogy a tankönyvek árait nem a kereslet- kínálat törvényei diktálják.

Összegezve a fentebb kifejtetteket, a történelem oktatásának kialakulása és rendezésének folyamata még nem zárult le, ám az állami nyelven oktató iskolák helyzeti előnye a nemzetiségi iskolákhoz szemben már most is igen jelentős. Ezt bizonyítja, hogy ukrán nyelven úgy az általános, mint a középiskolai osztályok el vannak látva tankönyvekkel, segéd- és olvasókönyvekkel, munkafüzetekkel. Egyedül a falitérképek problémáját kell még orvosolni. Az anyagi feltételek, javarészt, adottak, a tanítás minősége pedig, fellelhető, a szaktanártól függ.

Ezzel szemben a nemzetiségi iskolákban a történelem tanításának

elemi problémája, a tankönyvellátottság sincs teljesen rendezve. Csak 5., 6., 7. osztályban használhat a tanuló tankönyvet, s a 8., 9., 10., 11. osztályokban sem egyetemes, sem ukrán történelemből nem áll rendelkezésre ilyen kiadvány. Ezek után a segédanyagok és eszközök hiánya szinte már elhanyagolhatónak tűnik. A minőségi történelem oktatás ezen iskolákban halmozott feleletokat ró a szaktanárra és a tanulókra egyaránt.

De a tanárnak optimistának kell(ene) lennie, s talán (csak) remélhetjük, hogy Ukrajna függetlenségének tíz éve után a nemzetiségi iskolák tankönyv- és taneszköz-ellátottságára is találnak forrásokat az állami vezeték, s nem pedig leépítik azokat - mondván - túl sok pénzbe kerülnek.

FELHASZNÁLT FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK:

1. ... , 1998, N 10, " " - . 17. (Ezután: Ukrajna Oktatásügyi Minisztériumának tájékoztatója, 1998,10. szám, 17. old. - Kijev : Pedagogicsna presza Kiadó)
2. Ukrajna Oktatásügyi Minisztériumának tájékoztatója, 2000.11. szám, 25. old.
3. Ukrajna Oktatásügyi Minisztériumának tájékoztatója, 2000,11. szám - 26. old.
4. U. o. - 27. old.
5. ... -N 1. ... 2001 p. - . 4. (Oszvita Ukrajini. - 1. szám - 2001. január 3. - 4. old.
6. U. o.
7. dr. Závodszy Géza és mások: A magyar nép története. I. rész "A kezdetektől 1790-ig). Tankönyv a 8. osztály számára. - 2. javított kiadás. - Lviv : Szvit Kiadó, 1997. - 136 old.
8. Závodszy Géza, Salamon Konrád. A magyar nép története. 11. rész. Tankönyv a középiskolák 9-10. osztálya számára. - 2. kiadás. - Lviv : Szvit Kiadó, 1998. - 316 old.
9. Ukrajna Oktatásügyi Minisztériumának tájékoztatója, 2000,12. szám - 24-25. oldalak
10. ... 5-11 ... 29.
11. Ukrajna Oktatásügyi Minisztériumának tájékoztatója, 2000,12. szám -26. old.

Szamborovszkyné Nagy Ibolya
a KMTF tanára

Terebesi Matematikai Emlékverseny

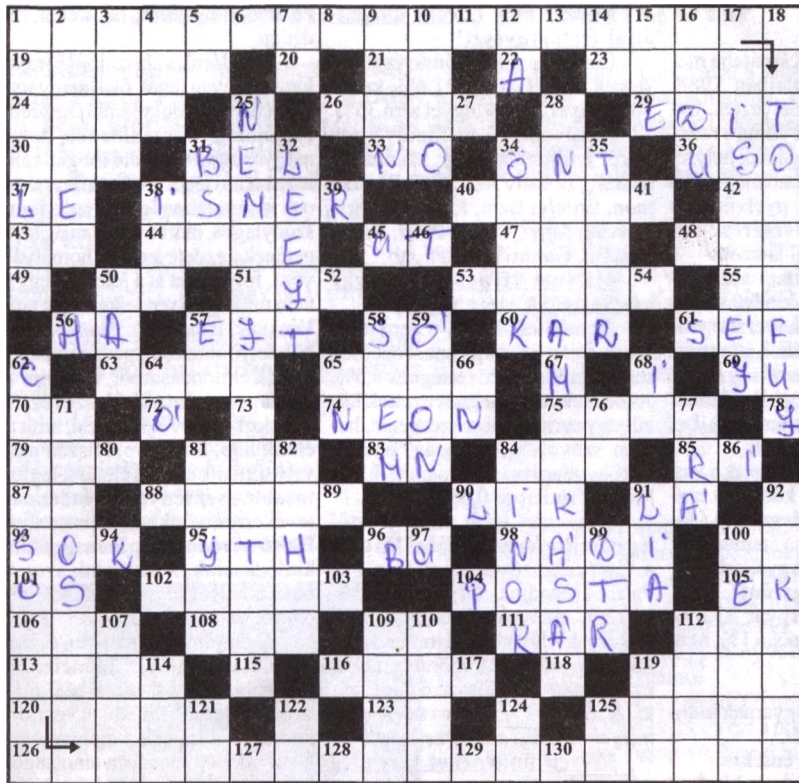
Március elején immáron hagyományosan a Beregszászi Kossuth Lajos Középiskola ad otthont az intézmény egykori tanárjáról, Terebesi Viktorról elnevezett matematika versenynek. Idén tizedik alkalommal került sor a vetélkedésre, amelyre 63 jól felkészült 4., 5., 6. osztályos tanuló nevezett be. A 4. osztályosok között Kis Julianna, Kossuth Lajos Középiskola tanulója lett az első (tanára Délcegh Ildikó), második helyen végzett az zápszonyi Turóci Jolán (Dávid Éva tanítványa), a harmadik helyet pedig Ilosvai Atilla a versenynek otthont adó iskola tanulója (felkészít: Délcegh Ildikó) szerezte meg.

Az 5. osztályosok között első helyen végzett Bám Maja, második lett Varga Attila (mindketten a Beregszászi Bethlen Gábor Gimnázium diákjai, tanáruk Kovács Erika), harmadik helyezést ért el Horváth Zoltán (a Kossuth Lajos Középiskola tanulója, tanára Szabad Valéria). A 6. osztályosok kategóriájában első helyen végzett Vidnyánszky Zoltán, második lett Salánki Ágnes. Mindketten a Beregszászi Magyar Gimnázium tanulói és Balácsi Borbála tanítványai. A harmadik helyet ezúttal a makkosjánosi Szemjon András szerezte meg. Szemjon Ágota tanítványa.

A Terebesi Matematikai Emlékversenyt a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség támogatta.

k.e.

Keresztrejtvény

Megfejtendő: A vízszintes 1. Oláh Gábor Nem egy húron pendülünk c. versének részlete;

a függőleges 25., 28., 62. Oláh Gábor A szonettek könyvéből c. versének részlete

Vízszintes: 1. Oláh Gábor versidézete. 19. Megelégtelt. 20. Ő tájszólassal, 21. Ugyanott.

22T Nével . 23. si rangból lett magyar férfinév. 24. Cselekedet. 25. Nitrogén. 26. Magyarországi megye. 28. Az ötödik magas magánhangzód^N i név (napja: szept. 16.) 30. Hangtalanul hevesTScjOlyen politika is van.,337 Angol tagadás. 347Tölt.-36°. Caruso vége. . Alulra. . Sokat tud rólam. 40. Kjkecmeregés közepén. 42. Római kétezer. 43. Elek Nóra. 44. Ruha-, cip tisztító-45^Közlekedési sáv. 47. Perzsa uralkodó. 48. Tápláló ital. 49. Az er mértékegységének jele. 50. M sorok képes közvetít je. \$1. Majdnem rosszul lesz. 53. Afrikai ország. 55. A 88. rendszámú kémiai elem.,667Ismételve: kacagó hang. . Pottyant. . Étélizesít . . Fels. végtag. 64. Konyhaf nök. .62. Szén. 63. Sugárzó anyag. 65. Parázló, fff. Méter. A#. Olaszország autójele. S Két hónap is kezd dik így. 70. Sóhaj kezdete és vége. 3á. Régi. 73. A második magyar királyi ház kezdete. Világító gáz. 75. Mohácsi szerb v. farsangjáró alakos, jf. Ly kiütve. 79. Kaukázusi falu (eredetileg nomád sátorábor). 81. Drégely várát ostromló basa. fii. Néma

manó. 84. Damil. 85." Sír. 87. Ezer gramm. 88. Vissza: Afganisztán, Pakisztán mell l való.itörLyuk népiesen.^'. Énekhang. 92. A gyorsulás bet jele. -937 Tömerdek. 957 Ittrium, tórium. 967 Bánat.-98. Sippal, dobbal, ... heged vel. 100. Olló egynem bet i. . Ozmium. 102. Ajánl. 4. Kézbesít hivatal. (05. Eee. 106. Hangtalanul rázom.Igi? Rengeteg angolul. 109. Olasz nevel . UTIVeszteség. 112. Káin és Ábel anyja. 113. Nemet gumitöml . 1.15. Száz centi. 116. Bölcs de. 118. Két ilyen van a titánban, 19. Vés. 120. Kellemes hely a sivatagban. 122. Az id jele a fizikában. 123. Igavonó. 124. Newton. 125.... ésFrancesca(Danteh se). Függőleges: 1.1613-tól uralkodó erdélyi fejedelem. 2. Nem halott. 3. Angol mogyorók. 4. Néma némit. 5. Latin és. 6. Vörösmarty keresztnevének kezd bet je. 7. Alacsony növény. 8. Bet sor kezdete. 9. Don... (Byron). 10. Taszító. 11. Rövid mutató névmás. 41. Erdélyi autójel. 45. Az abcé utolsó mély magánhangzója. 46. Sajt darab. 48. A tárgy ragja. 50. A görög ABC t hangja. 52. Államunk kezd bet je. 53. Pog|osan meg nem nevezett hely v. ember bet jele. 5^ Angol folyó kezdete és vége. 56. Bagoly hang eleje. 57. A leggyoreabban futó állat magánhangzói. 58. Látószerv. 59. Üde, friss, tiszta leveg . 61. Kén. 62. Az idézet befejez része. 64. ír. 65. Húrost. 66. Az 50. rendszámú elem. 68. Köt szó! 71. Ilyen f város Beograd. 76. Teremt . 77. Id mér . 80. Ūrmérték. 81. Teli Vilmos fegyvere nével vel. 82. Bundát. 84. Attila népe. 86. A nemzetközi rövidítésekben: "nemzetközi". 88. Az egy pont ékezetes magánhangzónk. 89. Római egyes. 90. Luxemburgi autójel. 91. Becézett n i név. 92. Lehet ség. 94. Többesjel. 96. ABC közepe. 97. Újrakezd ,^ Diótör egyneműi. 100. írott üzenete. 102. Kálium. 103. Római 50-es. 104. Portugália jele. 107___-chista (az önkínzásban örömet lel). 109. Vissza: átkarol. 110. Osztok. 112. Maradékot vége. 114. Gilbert becézve. 116. Római 500.117. Indulatszó. 119. Lép, lap, lep magánhangzói. 121. Üres sín. 122. Vissza: számnév. 124. Tiltás. 125. Pénz széle. 127. Az Alpok kezdete. 128. Óra belseje. 129. Numero. 130. A görög m .

Összeállította: Bacskó Mária

Közoktatás

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség lapja

F szerkeszt : Kovácsné Marton Erzsébet

Szerkeszt k: Dr. Deák Ferenc, Csizmár Sarolta

Kiadja a KMP SZ megbízásából a Beregszászi Járási Nyomda

Felel s kiadó: Orosz Ildikó

Tördelés: Bereginformációs családi és ifjúsági hetilap szerkeszt sége

Fotók, illusztrációk: Bereginformációs sajtószolgálat

Lapengedély száma: 3T N 5

Levelezési cím: 295510 Beregszász, Perényi u. 19. tel.: 2-46-32

Megjelenik az ILLYÉS GYULA KÖZALAPÍTVÁNY TÁMOGATÁSÁVAL

Forgalomba kerül a KMP SZ terjesztésében

A szerkeszt ség nem feltétlenül ért egyet a lapban megjelen szerz i véleményekkel. A publikációkban közölt tényekért minden esetben a szerz viseli a felel sséget. A beérkez kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, visszaküldésüket nem vállaljuk.